Punkt i protokollet PR 73/2021 rd

Plenum

Onsdag 9.6.2021 kl. 14.00—20.17

9. Förvaltningsrådets berättelse till riksdagen om Rundradions verksamhet 2020
Berättelse B 14/2021 rd

Remissdebatt

Förste vice talman Antti Rinne: Ärende 9 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till kommunikationsutskottet.

För remissdebatten reserveras högst 30 minuter. Vid behandlingen av ärendet följer riksdagen det för ärenden med tidtabell överenskomna förfarandet.

Jag öppnar debatten. — Ledamot Satonen, presentationsanförande, var så god.

Debatt

19.42 **Arto Satonen kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyseessä on siis Ylen hallintoneuvoston kertomus, ja tuossa kertomuksessa tiivistelmä, hallintoneuvoston puheenjohtajan katsaus ja lopussa oleva talouskatsaus oikeastaan kuvaavat olennaisesti sen, miten Ylellä meni vuonna 2020, ja sen, mitä siellä Ylellä tapahtui.

Sanon heti tähän alkuun, että Yle teki yli 7 miljoonan voitollisen tuloksen vuonna 2020 mutta tämä ei anna kuvaa kokonaistilanteesta, koska kaikki merkittävät urheilutapahtumat, kuten esimerkiksi jalkapallon EM-kilpailut ja olympialaiset, siirtyivät tälle kesälle. Ja nämä urheilutapahtumat ovat niin merkittäviä, että ne muokkaavat Ylen tulosta useita miljoonia aina vuositasolla, eli aina silloin tehdään tappiota, kun on merkittäviä urheilutapahtumia, ja silloin tehdään voittoa, kun merkittäviä urheilutapahtumia ei ole, vaikka näitä on nyt tehty yhteistyössä esimerkiksi MTV:n kanssa ja siten vastuuta jaettu.

Arvoisa puhemies! Tämä korona-aika oli se, joka hallitsi koko kulunutta vuotta, ja korona-aikana Ylen merkitys kasvoi entisestään. 96 prosenttia suomalaisista säännöllisesti käytti joitain Ylen palveluita, ja jopa television katsojaluvut nousivat merkittävästi. Koronaan liittyvät uutiset, valtioneuvoston viralliset tiedotustilaisuudet sekä koronauutisartikkeli tavoittivat miljoonia suomalaisia. Yle myös omalta osaltaan pyrki tulemaan vastaan tapahtuma-alan ja kulttuurin ja urheilun haasteisiin sitä kautta, että Yle lähetti enemmän kotimaista musiikkia. Edelleen Yle Olohuone -virtuaalikonsepti järjestettiin ja kotimaista urheilua esitettiin enemmän. Samoin myöskin yhteistyötä kotimaisten tuotantoyhtiöiden kanssa vietiin eteenpäin.

Henkilökunnalle vuosi oli haasteellinen. Työtä tehtiin paljolti etänä, ja osa työntekijöistä oli jaettu ryhmiin, jotta varmistettiin se, että on ainakin riittävästi terveitä työntekijöitä, jotta pystytään tästä julkisen palvelun tehtävästä myös korona-aikana selviämään. Tässä onnistuttiinkin erinomaisesti. Tavoitteena oli myös edistää suomalaista keskustelukulttuuria, joka sosiaalisessa mediassa, kuten kaikki tiedämme, on kärjistynyt varsin voimakkaas-

ti viime aikoina. Siinä käynnistettiin tällainen ”Hyvin sanottu — Bra sagt” -projekti, jossa on mukana lukuisa joukko kansalaisjärjestöjä ja myöskin valtiojohtoa.

Ehkä sen verran vielä Ylen arvostuksesta, että Ylen uutisia pidetään selvästi luotettavampina verrattuna muihin tv-kanaviin ja sanomalehtiin, sosiaalisesta mediasta puhumattakaan. Suomalaisista 64 prosentin mielestä Yle on hoitanut tehtäväänsä hyvin tai erittäin hyvin, ja jos mukaan lasketaan melko hyvin -vastauksen antaneet, niin sitten ollaan jo 91 prosentissa.

Arvoisa puhemies! Ehkä tässä yhteydessä muutama sana myös median toimintaympäristöstä, koska se vaikuttaa merkittävästi myös siihen, millä tavalla Yle siihen sijoittuu. Toki Ylen toimintaa tietenkin ohjaa Yle-laki, ja Yle-lakiahan ollaankin parasta aikaa uudistamassa. Se asia on käsittelyssä täällä liikenne- ja viestintävaliokunnassa, ja varmaan sitten syysistuntokaudella tämä asia etenee tänne saliin. Liikenne- ja viestintävaliokunnan jäsenet osaavat tästä asiasta tarkemmin kertoa, mutta kyse on siis Medialiiton kantelusta lähteneestä asiasta, joka johtanee siihen, että Yle keskittyy jatkossa entistä enemmän ääni- ja kuvamateriaaleihin. Toki tärkeänä poikkeuksena ovat esimerkiksi nopeat uutistilanteet. Tässä yhteydessä on myös hyvä todeta, että Ylen hallintoneuvostollahan on ennakkotarkastustehtävä, eli jos Yle ottaa käyttöön jonkun uuden palvelun ja sillä on kilpailuvaikutuksia muihin medioihin, niin tämä asia pitää erikseen hallintoneuvostossa käsitellä, ja siinä yhteydessä kuullaan sitten myöskin asianosaisia, esimerkiksi Medialiittoa, eli tällainen käytäntöhän meillä on jo olemassa.

Arvoisa puhemies! Jos puhemies sallii, niin sen verran laajennan keskustelua, kun ihan ajankohtainen asia on nyt tämä Sanoman kantelu, joka koskee oppimissisältöjä. Yle ei toki tälläkään hetkellä tarjoa opetussuunnitelmaan kuuluvia oppimissisältöjä mutta Abitreenejä ja tämäntyyppisiä palveluita on tarjonnut sekä ennen kaikkea Yle Areenaa. Ja tämä Yle Areenahan on erittäin suosittu. Se on vieläkin suositumpi ollut viime aikoina, ja sen suosio on kasvanut myös alle 45-vuotiaiden keskuudessa. Yle on panostanut siihen voimakkaasti, ja tämä Yle Areena kykenee nimenomaan palvelemaan laajuudestaan johtuen myöskin sellaisia ihmisiä, joilla on joku erikoiskiinnostus. On se erikoiskiinnostus sitten jonkun urheilulajin tapahtumiin tai luontodokumentteihin tai mihin tahansa erityisalaan, niin Yle Areena kykenee tässä palvelemaan laajalti. Tämä on suomalaisten keskuudessa erityisen, voi sanoa, rakastettu ja pidetty palvelu, ja olisi kyllä aikamoinen muutos suomalaiseen järjestelmään, jos Yle joutuisi tätä Areena-toimintaansa supistamaan. Toivon, että niin ei käy.

No sitten vielä yksi asia, joka tähän toimintaympäristöön vaikuttaa merkittävästi ja joka on mainittu myös tässä vuoden 2020 kertomuksessa, on se, että myös kansainvälinen toimintaympäristö on muuttumassa. Mehän on pitkään eletty sitä aikaa, että Google, Facebook ja muut isot toimijat ovat syöneet markkinaa erityisesti suomalaiselta kaupalliselta medialta, mikä osittain on sitten heijastunut myös siihen, että kaupallinen media on katsonut ehkä tarkemmin omaa reviiriään myös suhteessa Yleisradioon. Mutta nythän on sitten Australiassa ennakkotapaus siitä, että siellä on sovittu uudella tavalla tulojen jaosta niin, että kotimaiset mediayhtiöt saavat tuloja myös niistä materiaaleista, jotka globaalien alustayhtiöiden kautta leviävät. On mielenkiinnosta katsoa, päästäänkö Euroopan unionissa vastaavantyyppiseen järjestelyyn. Sitä kautta sitten saataisiin tätä kotimaisen kaupallisen median asemaa myös vahvistettua ja toki myös Yleisradion asemaa suhteessa näihin kansainvälisiin toimijoihin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi haluan sanoa sen, että näen erittäin tärkeänä, että meillä on vahva Yleisradio, joka hoitaa julkisen palvelun tehtäväänsä, mutta sen rinnalla

me tarvitaan myös vahva kaupallinen media, maakuntalehdet, paikallislehdet, kaupallinen televisiotoiminta ja kaupallinen radiotoiminta, ja vain nämä yhdessä kykenevät takaamaan kansalaisille riittävän tiedonsaannin, joka on koko demokratiamme perusta.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia esittelystä. — Ja edustaja Kiuru, Pauli, olkaa hyvä.

19.51 **Pauli Kiuru kok:** Arvoisa puhemies! Kiitos Arto Satoselle, hallintoneuvoston puheenjohtajalle, esittelystä. Todellakin Yleisradiota arvostetaan, ja niin kuin täällä sanotaan, 96 prosenttia suomalaisista on viikoittain tekemisissä Yleisradion palveluiden kanssa. Korona-aika on korostanut luotettavan tiedonvälityksen ja tiedotuksen merkitystä. Se ei tarkoita tietenkään sitä, että pitäisi pyrkiä johonkin monopoliin. Länsimaisessa yhteiskunnassa pitää olla moniarvoinen — useita tiedotuskanavia, useita medioita, jotka palvelevat kansalaisia ja kirittävät ikään kuin toinen toisiaan.

Nostan yhden asian, kun edustaja Satonen mainitsi tästä urheilukisojen merkityksestä talouteen. Täällä sanotaan, että Yle ja MTV Oy hankkivat ensimmäistä kertaa yhteistyössä oikeudet jalkapallon miesten MM-kisoihin vuodelle 2026. Tämänsuuntaista yhteistyötä tietysti kannattaa viedä eteenpäin, niin että ei ajeta vain sitä omaa agendaa vaan haetaan myös yhteistyömahdollisuuksia, kun niitä selvästi on olemassa. Otteluiden hankintakustannukset ovat melkoisia, ja yhteistyötä kannattaa harjoittaa.

Viimeisenä asiana sanon tämän Yle Areena -asian. Sivistyksen ja historian ystävänä todellakin Yle Areena on merkittävä kulttuuriteko, ja sen osittainenkin alasajo tai muuttaminen huonompaan suuntaan olisi kyllä erittäin ikävä asia. Se on arvostettu ja se on toimiva konsepti, josta kannattaa pitää kiinni. Kaupallisille tiedotusvälineille löytyy kyllä oma sijansa. Jos jokin toimii hyvin, niin ei kannata ikään kuin madaltaa tasoa siltä osin vaan päinvastoin kiritetään toinen toisiamme eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kinnunen poissa, edustaja Aittakumpu poissa. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

19.53 **Heikki Autto kok:** Arvoisa herra puhemies! Tässä edellä Ylen hallintoneuvoston puheenjohtaja Satonen esitteli asian erittäin hyvin ja...

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Mikrofoni!

Kyllä mikrofonin pitäisi olla päällä nyt. Voin puhua tietysti kantavammalla äänellä, jos tämä oli se haaste tässä. — Tosiaan edustaja Satonen ja edustaja Kiuru puhuivat hyvin. En niihin lähde enää, voin yhtyä melkein kaikkeen, mitä he tuossa edellä sanoivat. Varmaan sellainen ikuisuusaihe, mistä voitaisiin tietenkin keskustella, on se, millaista urheilua sitten pitäisi siellä Ylen kanavilla erityisesti näyttää, mutta se on varmasti aina enemmän myöskin makuasia.

Sellainen kestoteema, jota olen pyrkinyt pitämään esillä, on se, että oikeastaan kaikissa Pohjoismaissa on varsin laadukkaat yleisradioyhtiöt — ja tietenkin Suomen Yle aivan erityisen tasokas vaikkapa Yle Areenan kautta tarjoten erilaisia nettissisältöjä — ja ajattelen niin, että mitä enemmän pohjoismaiset yleisradioyhtiöt jakaisivat helposti saataville niitä sisältöjä, jotka ovat jaettavissa esimerkiksi ilman tekijänoikeuskorvauksia — sanotaan nyt

vaikka uutisia, ajankohtaisohjelmia, erilaisia itse tuotettuja dokumentteja ja niin edelleen — sitä enemmän meillä varmasti vahvistuisi täällä Pohjolassa ymmärrys siitä, mitä on meneillään naapurimaissa, ja sellainen pohjoismainen henki, mitä varmasti tarvitaan — voin viitata vaikka tuohon aiemmin tänään käsiteltyyn ulko- ja turvallisuuspoliittiseen selontekoon. Pohjoismaat ovat niin valtavan tärkeitä kumppaneita toisilleen, että ei olisi ollenkaan haittaa siitä, että kun illalla käy kuuntelemassa tai katselemassa Areenasta puoli yhdeksän uutiset, niin katsoisi siinä sitten vaikka Ruotsin pääuutislähetyksen siihen samaan syssyyn. Ja kun nämä olisivat helposti löydettävissä esimerkiksi sieltä Yle Areenasta ja vastaavista palveluista sitten taas esimerkiksi Ruotsissa suomenkielinen väestö helposti löytäisi Suomen uutiset, niin uskon, että nämä olisivat kyllä pidettyjä palveluita kansalaisten kannalta. Ja kun tiedän, että Ylenkin väki tarkkaan tätä keskustelua haluaa seurata, mitä eduskunnassa käydään, niin tätä toivetta tässä esitän, sikäli kuin sitä käytännössä on mahdollista edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Kari, Mika, olkaa hyvä.

19.56 **Mika Kari sd:** Arvoisa herra puhemies! Meistä aika monen — ainakin allekirjoittaneen, ja usein sen sanonkin — oma sivistys nojautuu Suomessa kolmeen isoon tukijalkaan: suomalainen peruskoulu, kirjasto ja Yleisradion opetusohjelmat. Siitä ainakin 60-luvun loppupuolella syntynyt sukupolvi ponnisti koulutukseen ja elämään edelleen, ja uskonpa, että niin on myös jatkossa.

Ilahduttavaa on kuulla Yleisradion hallintoneuvoston puheenjohtajan ja edustajakollegoiden puheenvuorot Ylen puolustajina. Meillä on yhteisiä asioita tässä tasavallassa, lippumme lisäksi monta muuta symbolista ja toiminnallista arvoa, ja Yleisradio on yksi niistä keskeisistä yhteisistä asioistamme. Kuinka ollakaan, tämän saman istunnon aikana käsittelemme Eduskunnan kirjastoa ja Yleisradiota, kahta näistä isoista kivijaloista.

Haluan vain todeta Yleisradiolle vahvan oman tukeni, ja uskon puhuvani monen kollegankin puolesta. Täytyy sanoa, että siinä vaiheessa, kun Sanoma julkisti tämän kantelunsa — taisi olla kantelu se virallinen nimi — ja satuin katsomaan sitä ohjelmaa, jossa konsernin johto englanniksi tämän kertoi, niin jostain kuohahti tunne Edvard Iston kuuluisasta maalauksesta Hyökkäys, jossa kaksipäinen kotka yrittää varastaa Suomi-neidolta lakikirjaa. Yhtä vahva tunne oli se, että näpit irti Yleisradiosta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäkisalo-Ropponen, olkaa hyvä.

19.58 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Kiitos, puhemies! Yle on kiitettävästi toteuttanut tehtäväänsä yhdenvertaisuuden, suvaitsevaisuuden ja kulttuurisen moninaisuuden edistämisessä. Ne ovat todella tärkeitä tavoitteita Ylelle, ja Yle on myöskin onnistunut näissä asioissa hyvin. Saavutettavuuden tavoite on myös liitetty entistä kiinteämmin osaksi koko tarjonnan suunnittelua ja asiakaskokemusta, ja tämä on vammaisten yhdenvertaisuuden kannalta erityisen merkittävä asia. Saavutettavuusdirektiivin voimaan astumisen myötä Ylellä on myös ollut merkittävä rooli ohjelmatekstitysten kansallisten laatusuositusten laadinnassa. Kiitos myös tästä.

Myös muita saavutettavuuden kannalta tärkeitä asioita on kehitetty Ylessä, ja se on monella tavalla jopa edelläkävijä, mutta vammaisten oikeuksien näkökulmasta toivon yhtä kehittävää otetta jatkossakin, sillä paljon on vielä tehtävää esimerkiksi suoratekstityksessä, viittomakielen tulkkauksessa sekä kuvailutulkkauksessa. Elikkä nämä ovat vammaisten yhdenvertaisuuden kannalta tärkeitä asioita, ja toivon, että Yle jatkossakin panostaa näiden asioiden kehittämiseen.

Myös tämä suomen ja ruotsin kielen oppimista tukeva Yle Kielikoulu on kiitoksen arvoinen asia, ja se hyödyttää erityisesti maahanmuuttajia.

Ja ihan lopuksi kiitos myöskin rakentavan keskustelukulttuurin edistämisestä, mitä Yle on tehnyt yhteistyössä järjestöjen kanssa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä hallintoneuvoston puheenjohtaja, edustaja Satonen, olkaa hyvä.

20.00 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Ehkä muutama kommentti tässä esitettyihin kommentteihin.

Ensinnäkin kiitokset kaikille näistä puheenvuoroista.

Mäkisalo-Ropponen otti esille mielestäni erittäin tärkeän asian, jonka unohdinkin tuossa mainita. Vaikka Yle on, kuten tässä monet sanovat, kaikille tärkeä, erityisryhmille se on erityisen tärkeä, koska heille kaupallisen puolen tarjonta on huomattavasti vähäisempää, koska siinä liiketoimintamahdollisuudet ovat heikommat. Eli se on äärimmäisen tärkeä.

Sitten kun edustaja Kari sanoi tästä, että on asioita, joita yhdessä hoidamme, niin tämä Yle on kyllä sillä tavalla ollut merkittävä yhteisen ponnistuksen tulos, ainakin toistaiseksi, — itselläkinkin on kokemusta parlamentaarisen työryhmän vetämisestä — että meillä on todella pitkä, vuosikymmeniä kestänyt perinne, että kaikki poliittiset puolueet yhdessä päättävät Ylen isoista linjoista. Ne isot linjathan tehdään parlamentaarisessa työryhmässä, hallintoneuvosto sitten on enempi valvova elin ja lähempänä sitä käytännön toimintaa, ja ainakin tähän asti ne on pystytty yhdessä tekemään, ja se on kyllä erittäin arvokas asia. Muistan, kun sitä edellistä parlamentaarista työryhmää vedin, että silloin kävin tutustumassa sekä Ruotsin, Norjan että Ison-Britannian järjestelmiin, ja esimerkiksi Ison-Britannian BBC:ssä, joka on kaikkien yleisradioyhtiöiden tällainen ikään kuin äiti — jos tämmöistä termiä voi käyttää — johon kaikki omaa toimintaansa vertaavat, esimerkiksi oppositiolla ei ollut mitään roolia päätöksenteossa. Eli siinä mielessä me oltiin sitä järjestelmää edellä.

Mitä edustaja Autto sanoi tämän pohjoismaisen yhteistyön kehittämisestä, sitä tehdään kyllä jonkun verran, myöskin ohjelmanvaihtoa, mutta tämä uutispuoli oli kyllä mielenkiintoinen ajatus. Tämä olisi varmaan semmoinen asia, joka olisi hyvä pistää kyllä korvan taakse, sillä tällainen tieto ylipäätään, mitä muualta meille päin tulee, on tärkeää myöskin. Ja tietysti Yleisradiolla on, mitä en tuossa avauspuheenvuorossa vielä sanonut, merkittävä ulkomaankirjeenvaihtajien verkosto, ja myös tämä on tärkeä rooli — myös Helsingin Sanomilla sitä on kyllä jonkun verran. On erittäin tärkeää, että me saadaan maailmalta tietoa suomalaisten toimittajien välittämänä. Se on kuitenkin aina eri asia kuin se, että me oltaisiin pelkästään paikallisten uutisvälineiden varassa, tulee sitä tietoa sitten Washingtonista tai Moskovasta tai Pekingistä tai mistä tahansa. [Mika Karin välihuuto] — Aivan.

Mutta näillä kommenteilla — kiitoksia kaikille hyvistä kommenteista, ja jatkamme yhteistyötä tämän asian puitteissa.

Punkt i protokollet PR 73/2021 rd

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till kommunikationsutskottet.